

ปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง วัฒนธรรมไทย-สมบัติไทย

โดย ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ

แสดงที่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ในนามมุลนิธิ ผมขอขอบคุณที่กรุณามาร่วมกิจกรรมในวันนี้

ในเบื้องต้น ขอเรียนทำความเข้าใจก่อนว่าทั้งหมดทั้งสิ้นที่ผมจะพูดต่อไปนี้ เป็นประสบการณ์โดยสิ้นเชิง ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นวิชาการและไม่ควรจะนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการ ผู้ฟังทั้งหลายท่านในที่นี้เป็นนักวิชาการ อาจจะมีความเห็นไม่ตรงกันก็เป็นได้

ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ รัฐบาลประกาศให้เป็น “ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย” และจะรณรงค์ต่อไปอีกหลายปี กล่าวคือ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗-๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ เรียกว่า “รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย” จะเน้นปี ๒๕๖๘ เป็น “ปีวัฒนธรรมกับการพัฒนา” และในปี ๒๕๖๙ จะมีคำขวัญว่า “ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้” นับเป็นความริเริ่มที่ดียิ่งของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ) นำขึ้นชมยินดีมากและควรแก่การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

ผมมาคิดใจเรื่องชื่อและคำแปลของคำว่า “รณรงค์” และ “วัฒนธรรม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำนิยาม “รณรงค์” ว่าการรบ สนามรบ ให้คำนิยาม “วัฒนธรรม” ว่าสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ พระราชบัญญัติวัฒนธรรม ๒๕๕๕ กำหนดว่าวัฒนธรรม คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในทางวิชาการ วัฒนธรรม แปลว่าพฤติกรรมและสิ่งซึ่งคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

ฉะนั้น ที่เรียกว่า “ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย” ถ้าแปลตรงไปตรงมาก็จะต้องแปลว่า “การรบกับวัฒนธรรมไทย” ฟังชอบกลอยู่ หากจะใส่คำว่า “เพื่อ” เข้าไปสักคำ

หนึ่งระหว่าง “รณรงค์” กับ “วัฒนธรรมไทย” น่าจะฟังเข้าใจง่ายขึ้นและตรงกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องสำคัญ สำคัญอยู่ที่เจตนาของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นในอันที่จะชักจูงชวนเชิญให้คนไทยทุกหมู่เหล่าได้ช่วยกันดำรง รักษา ส่งเสริม สืบสานและพัฒนาวัฒนธรรมไทยต่างหาก วัฒนธรรมไทยเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเรา เป็นสมบัติเก่าแก่ที่บรรพบุรุษได้คิดสร้างสรรค์ ดำรงรักษาและสืบสานต่อกันมาจนถึงยุคสมัยของเรา วัฒนธรรมของเรา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพวกเราเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเรา ชาติของเราและจะดำรงลักษณะไทยไว้ไม่ได้ ถ้าเราไม่มีวัฒนธรรมและไม่ดำรงรักษาไว้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ที่จะต้องช่วยกันร่วมมือกัน มีความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมของเรา รักและหวงแหน วัฒนธรรมของเรา และรู้แจ้งประจักษ์ชัดว่า การรักษาวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติล้ำค่าของเรานั้น คือ การรักษาชาตินั่นเอง

ท่านผู้มีเกียรติครับ คนเราจะทำอะไรได้ ทำอะไรดี มีปัจจัยหลายตัวเป็นส่วนประกอบผมคิดว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่ง คือ ความรักต่อสิ่งนั้น เพราะความรักทำให้ใฝ่หา หวงแหน และอาทร ผมขอขยี้วและปรบมือให้กับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ใช้คำว่า “รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย” คนเราถ้าหลงไม่รักสิ่งใดแล้วจะไม่ยินดียินร้ายไม่สนใจและไม่หวงใย อาทรต่อสิ่งนั้นเลย

ที่จริง ถ้าเราไปถามชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ว่า ที่ทางราชการชักชวนให้รณรงค์เพื่อวัฒนธรรมไทยนั้นว่าหมายถึงให้ทำอย่างไร เราอาจจะได้รับคำตอบที่แตกต่างกันออกไป คนภาคใต้อาจจะตอบอย่างหนึ่ง คนภาคเหนืออาจจะตอบอย่างหนึ่ง และคนภาคอีสานอาจจะตอบอีกอย่างหนึ่ง ยิ่งไปถามชาวเขา ก็จะได้คำตอบอีกอย่างหนึ่งที่ไม่เหมือนคนภาคไหน ๆ ทั้งนี้เพราะขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาถิ่น ฯลฯ ของแต่ละภาคไม่เหมือนกัน

การพูดในวันนี้ จะพูดเรื่องวัฒนธรรมไทยบางอย่างเท่าที่ผมรู้และมีประสบการณ์เท่านั้นที่จริงวัฒนธรรมไทย มีความเก่าแก่และหลากหลายมาก และควรแก่การศึกษาและให้ความสนใจยิ่งเพราะนอกจากให้ความสนุกสนานในการค้นคว้าศึกษาแล้ว ยิ่งรู้มากเท่าใดก็ยิ่งทำให้เราภูมิใจในวัฒนธรรมของเรามากยิ่งขึ้นและมีความภาคภูมิใจในความ

เป็นไทยของเรามากยิ่งขึ้น ผมจึงใคร่ขอเชิญท่านผู้มีเกียรติได้ช่วยกัน ร่วมมือกัน สนับสนุนกันให้คนไทยได้ศึกษาและ “รัก” วัฒนธรรมไทยกันให้ทั่วประเทศของเรา

ผมขอเริ่มต้นด้วยเรื่องภาษาไทย นักภาษาประมาณว่าในโลกนี้มีภาษาที่ใช้พูดกัน ประมาณสามพันภาษา แต่มีไม่ถึงร้อยภาษาที่มีภาษาเขียนของตนเอง ภาษาไทยเป็น ภาษาหนึ่งในไม่ถึงร้อยภาษาเท่านั้น ภาษาไทยเป็นภาษาที่ไพเราะ งดงาม และเป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยแท้จริง ภาษาไทยมีอายุกว่า ๗๐๐ ปี และเป็นภาษาที่มีพยัญชนะ เป็นของตนเอง มีสระวรรณยุกต์เป็นของตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาพูด และภาษาเขียนเป็นของตนเอง ประเทศในโลกมีหลายประเทศที่มีภาษาเขียนและหรือ ภาษาพูดเป็นของตนเอง เช่น ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นต้น ของดีของเรา อีกอย่างหนึ่งก็คือ เรามีเลขไทยใช้ ผมคิดว่าเลขไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งอีกอย่างหนึ่งของภาษาของเรา มีน้อยประเทศมากที่มีเลขใช้เองอาจจะไม่มีเลขก็ได้ เพราะว่าประเทศ อื่นๆหลายประเทศที่ไม่มีเลขของตนเองใช้ แม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านของเราอย่าง ลาว พม่าหรือเขมร ก็ยังใช้เลขที่เรียกกันว่าเลขฝรั่ง แต่คนไทย ภาษาไทย มีเลขไทยใช้ และเป็นเลขที่มีความสวยงาม แต่คนบางคนกลับไม่นิยมใช้เลขไทย หันไปใช้เลขฝรั่ง เป็นส่วนมาก ถ้าผมจำไม่ผิดดูเหมือนจะมีคำชี้แจงของสำนักนายกรัฐมนตรีให้ส่วน ราชการต่างๆใช้เลขไทยในการสื่อสารติดต่อกันและกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมากและน่าจะ เชิญชวนกันใช้เลขไทยให้แพร่หลาย เพราะภาษาไทยก็เป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง ที่ จำเป็นต้องธำรงรักษาให้คนไทยได้รับ ได้รู้ และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เราสามารถพูด ได้อย่างสง่าผ่าเผยว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นไทย และเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้ต่อเนื่องกันได้

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย คงจะเคยได้ยินคนไทยหลายคนทีเดียวที่นิยมพูดภาษาไทยปน กับภาษาอังกฤษ แม้คนพูดจะเป็นคนเก่ง รู้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ผมคิดว่า การพูดภาษาไทยคำ ภาษาอังกฤษคำ ไม่สมควรนำมาใช้ในการสื่อสารระหว่างคนไทย ด้วยกันเพราะว่าถ้าคู่สนทนารู้ภาษาอังกฤษน้อย ก็จะไม่เข้าใจความหมาย บางคนพูดว่าถ้า พูดภาษาไทยโคด ๆ โดยไม่มีภาษาฝรั่งปน จะไม่ขลัง ไม่เกิดอารมณ์ หรือการตั้งชื่อ การ แสดงทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ รายการต่าง ๆ ก็ตั้งชื่อเป็นภาษาฝรั่ง เพราะคิดว่าการทำอย่าง นั้นน่าจะขลังและเกิดอารมณ์มากกว่า การตั้งชื่อรายการต่าง ๆ เป็นภาษาไทย ผมเองกลับ มีความเห็นว่าการทำอย่างนั้นไม่น่าจะดี เราน่าจะคิดภาษาไทยซึ่งมีหลากหลายมาก

สามารถนำมาประยุกต์ใช้ตั้งชื่อที่ขลังและเกิดอารมณ์ได้คู่ได้จากเพลงไทย ไม่ว่าเพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่งหรือลูกกรุงเนื้อเพลงจะแสดงให้เห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ลึกซึ้งทำให้เกิดอารมณ์ได้มาก บางคนถึงกลับพูดว่าภาษาไทยมีทั้งพลังและวิญญาณ ผมมักจะเชื่อตามนั้นแล้วว่าภาษาไทยของเรา มีพลังและวิญญาณจริง ๆ และเป็นภาษาที่สามารถขยายความก่อให้เกิดจินตนาการได้หลากหลายกว่าภาษาอื่นๆ

เรื่องการตั้งชื่อรายการทางโทรทัศน์และวิทยุเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ ถ้ามองในเชิงธุรกิจก็น่าสนใจว่าตัวชื่อคงจะจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศบ้างแต่ถ้ารายการนั้น ๆ พยายามนึกถึงว่าจะแปลเป็นไทยได้อย่างไรที่ธุรกิจไม่เสียหายและได้ความหมายลึกซึ้งหรือวงเล็บเป็นภาษาไทย ว่ารายการนี้เรียกเป็นภาษาไทยได้อย่างไร ก็น่าจะเป็นไปได้ผมคิดว่าผู้บริโภครายการต่าง ๆ ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษมีมากกว่าผู้รู้และเข้าใจภาษาอังกฤษ

ทุกวันนี้ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย คงเคยได้ยินทางโทรทัศน์และวิทยุ ว่าการใช้ลักษณะนามใช้กันไม่ใคร่จะถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีสถานีวิทยุและโทรทัศน์หลายสถานี ที่พูดถึงเรื่องคนไทยที่ถูกจับในเขมร แทนที่จะพูดว่า คนไทย ๕ คน ก็พูดว่า ๕ คนไทยจะได้รับการปล่อยตัวและส่งกลับมายังประเทศไทย คุณค่อนข้างจะพัฒนาก้าวหน้าในเรื่องการใช้ลักษณะนามมาก หากจะกล่าวว่าไม่ดีก็ได้ เพราะไม่ถูกหลักไวยากรณ์ไทยในการใช้ลักษณะนาม ที่นำมาพูดในที่นี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ถ้าเราไม่ระมัดระวังในการใช้ลักษณะนาม ต่อไปก็อาจจะพูดว่า ๕ ไทย ๑ ฝรั่งเศส ๓ จีน อะไรทำนองนั้น จนกลายเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น การพูดอย่างนั้น เป็นการพูดที่จะทำให้ภาษาไทย โดยเฉพาะการใช้ลักษณะนามผิดเพี้ยนไป

มีอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพูดของคนไทย โดยเฉพาะคนไทยรุ่นต่าง ๆ ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้สังเกตก็จะพบว่า คนไทยแต่ละรุ่นมักจะพูดไม่เหมือนกัน บางรุ่นพูดเร็วจนเกือบฟังไม่ทัน โดยเฉพาะการพูดทางสื่อโทรทัศน์ก็ดี ทางวิทยุกระจายเสียงก็ดี จะพูดเร็วมากและพูดเสียงขึ้นสูงกว่าวรรณยุกต์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีเวลาน้อยหรืออาจเป็นเพราะว่าถ้าขึ้นทำอะไรซักข้อ ในสมัยปัจจุบันก็อาจจะไม่ทันกัน

เรื่องการพูดตัว “ร” “ล” ไม่ชัดพูดคำควบกล้ำไม่ได้ก็ยังมียุคให้ได้ฟังกันเป็นปกติอยู่เสมอ ๆ และเกิดขึ้นกับคนทุกรุ่น โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ ๆ มักจะเป็น

ค่อนข้างมากแต่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทุกคนก็รู้ว่า การพูดอย่างนั้นไม่ดี ก็น่าจะพยายามฝึกฝนให้สามารถพูดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นเพราะการพูดคำควบกล้ำไม่ถูก ความหมายของคำบางคำเปลี่ยนไปมาก แต่เท่าที่เฝ้าสังเกตดูเหมือนจะไม่ปรากฏความพยายามฝึกฝนและแก้ไข และสิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่ง คือ สิ่งเหล่านี้มีปรากฏให้ได้ยินได้ฟัง แม้แต่ในสถาบันการศึกษาและองค์กรระดับสูงทั้งของรัฐและเอกชน

ต่อไปนี้ผมจะพูดถึงเรื่องภาษาถิ่นและประเพณีของภาคต่าง ๆ ภาษาถิ่นของเราคงมีหลายภาษาด้วยกัน แต่ผมจะพูดเฉพาะภาษาถิ่นที่สำคัญ ๆ สำหรับบ้านเรากล่าวได้ว่า ภาษาถิ่นบ้านเรามีอยู่สามภาษาด้วยกัน คือ ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน และภาษาใต้ ภาษาถิ่นเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงสภาพสังคม ลักษณะนิสัย ตลอดจนประเพณีการเล่นของถิ่นนั้น ๆ ได้ชัดเจน ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่สนใจมาก ควรแก่การศึกษาอย่างยิ่งเพราะเป็นภาษาที่เราจะอนุรักษ์และดำรงไว้ให้ยั่งยืนควบคู่กับภาษากลางซึ่งใช้เป็นภาษาราชการ ปัจจุบันนี้ภาษาถิ่นค่อนข้างจะเพี้ยนแปรไป ด้วยคนท้องถิ่นเองไม่มีใครจะพูดกันมากอย่างสมัยก่อน บางครั้งก็ใช้ภาษากลางแต่สำเนียงเป็นภาษาถิ่น ที่จริงภาษาถิ่นของภาคต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องสำเนียงอยู่แล้วแต่อย่างไรก็ตาม คำของภาษาถิ่นนั้น ๆ คงเป็นคำเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ บางถิ่นเท่านั้น ที่พูดบางคำไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ภาษาใต้ก็มีคำบางคำที่ไม่เหมือนกัน เช่น คนชุมพร และสุราษฎร์ธานีอาจจะพูดคำบางคำไม่เหมือนกันกับคนนครศรีธรรมราช หรือสงขลา เป็นต้น

ขอเริ่มต้นด้วยภาษาเหนือ ภาษาเหนือเป็นภาษาที่มีความไพเราะ นุ่มนวล ละมุนละไมน่าฟังเป็นอย่างยิ่ง คนเหนือพูดค่อนข้างช้า อ่อนหวานแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนเหนือว่าเป็นคนเรียบร้อย นุ่มนวล พูดจาไพเราะ ค่อนข้างนิยมทำอะไรช้า ๆ แต่ก็ดูสวยงามทั้งการแต่งหน้าและท่ารา บางคนดูแล้วอาจบอกว่าช้าน่าเบื่อ ทั้งนี้แล้วแต่ความรู้สึกของผู้ชม ผู้ฟัง อย่างไรก็ตามเมื่อได้ยินได้ฟังกันอย่างแพร่หลายแล้วจะรู้สึกรื่นหูดี ทำให้มองเห็นภาพของคนเหนือว่าเป็นคนอย่างไร เช่น ประเพณีสู้วัวของชาวเหนือดูสวยงามสดงดงามมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวเหนือรำถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แสดงออกถึงลักษณะนิสัยของคนเหนือออกมาอย่างเด่นชัดทีเดียว

ส่วนภาคอีสานนั้นภาษาถิ่นของภาคอีสานค่อนข้างจะเร็ว คำพูดคำจาเข้มแข็งกว่า แต่ก็ไม่มีใครจะเร็วเท่าใด อย่างไรก็ตามก็ถือว่ายังเร็วกว่าภาคเหนือ ถ้าสังเกตดี ๆ จะพบว่าฟังดู

แล้วน่าจะเร็วกว่าที่คนเหนือพูดกัน เมื่อฟังคนอีสานพูดกันจะได้รู้เลยว่าคนอีสานเป็นคนที่มีความสนุกสนาน ยิ่งถ้าเราได้ดูการละเล่นของภาคอีสาน ยิ่งเห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าคนอีสานเป็นคนสนุกสนานร่าเริง การละเล่นของคนภาคอีสานไม่ค่อยเน้นถึงความซดซ้อย นิ่มนวล แต่มักจะนิยมความสนุกสนานร่าเริงมากกว่าความสวยงาม จังหวะทำนองของการเต้นการรำ มีความสนุกสนานร่าเริงมีอารมณ์ครึกครื้นมากกว่าทางภาคเหนืออย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าการบายศรีสู่ขวัญของภาคอีสานจะคล้ายกับภาคเหนือ แต่ในรายละเอียดจะไม่เหมือนกัน ดูได้จากการกล่าวให้ศีลให้พรจะแตกต่างกันไปบ้างตามแบบเฉพาะของภาคเหนือและภาคอีสานแต่ใจความคงจะเป็นทำนองเดียวกันคือให้ศีลให้พรให้ความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพ

เมื่อพูดภาษาถิ่นโดยเฉพาะภาคอีสานมีเรื่องน่าสนใจอยู่เรื่องหนึ่ง คือ คนทั่ว ๆ ไปหรือแม้แต่คนอีสานเองก็พูดอยู่เสมอว่า คนภาคอีสานเป็นคนลาว พูดภาษาลาว ความจริงมิได้เป็นอย่างนั้น คนอีสานคือคนไทยภาคอีสาน พูดภาษาอีสานมิใช่ภาษาลาว ถ้าเราไปถามคนที่อยู่บ้านนอกที่เป็นชนบทของภาคอีสานว่า เขาพูดภาษาอะไร จะได้รับคำตอบว่า “เว้าลาว” หรือพูดภาษาลาวอันที่จริงภาษาอีสานกับภาษาลาวแตกต่างกันมาก หลาย ๆ คำ อาจจะเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ภาษาเดียวกัน คนอีสานอาจจะข้ามแม่น้ำโขงไปแต่งงานกับคนลาวในขณะเดียวกัน คนลาวอาจข้ามแม่น้ำมาแต่งงานกับคนอีสาน ก็สามารถพูดเข้าใจดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่ที่อยู่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้คนทั่วไปเข้าใจไขว้เขวว่า คนอีสานพูดภาษาลาว โดยเฉพาะคนอีสานตอนเหนือ โดยข้อเท็จจริงแล้วภาษาอีสานกับภาษาลาว มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนทีเดียว ภาษาเขียนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คนอีสานเขียนภาษาไทย ไม่ได้เขียนภาษาลาว พยัญชนะของเรากับของลาวก็ไม่เหมือนกัน ผมขอยกตัวอย่างเช่นว่า เวลาเรามีกงานเลี้ยงและชักชวนดื่มให้ศีลให้พรกันเหมือนที่คนภาคกลางเราเรียกว่า ชนแก้วกัน คนภาคอีสานก็เรียกว่าชนแก้วเหมือนกันแต่สำเนียงจะออกไปทางอีสาน สำหรับในประเทศลาว คนลาวถ้าพูดชนแก้วเป็นภาษาลาวต้องพูดว่า “ตำจอก” ซึ่งผิดกับคำว่า “ชนแก้ว” จะเห็นว่าไม่เหมือนกันสิ่งนี้น่าคิดมากและเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญ คนอีสานจะได้สำนึกว่าพูดภาษาไทยอีสานมิได้พูดภาษาลาว ผมใคร่ที่จะเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี่ ซึ่งอาจเป็นคนอีสานบ้างก็ได้ช่วยกันทำความเข้าใจให้คนอีสานโดยเฉพาะคนในชนบทได้เข้าใจให้ถูกต้องว่าเขาพูดภาษาไทยอีสานไม่ใช่ภาษาลาว ตัวผมเองเคยไปรับ

ราชการอยู่ภาคอีสานเป็นเวลาค่อนข้างนาน และได้พยายามชี้ให้เขาเห็นว่าภาคอีสานของเราเป็นภาคที่มีภาษาถิ่นของตนเองไม่ใช่ภาษาลาวและเป็นภาษาถิ่นที่ไพเราะมาก

ต่อไปจะพูดถึงภาษาใต้ ภาษาใต้เป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก และมีรูปแบบแตกต่างไปจากภาษาถิ่น ทางภาคเหนือ และภาคอีสาน ภาษาใต้เป็นภาษาที่คนไทยภาคกลางและภาคอื่น ๆ จะพูดให้ชัดเจนเป็นเรื่องลำบาก เพราะสำเนียงของภาษาใต้เป็นสำเนียงค่อนข้างจะแปลกกว่าภาษาถิ่นอื่น ๆ อย่างคนภาคกลาง ถ้าไปอยู่ภาคเหนือหรือภาคอีสานเป็นเวลานานพอสมควร ก็พอจะพูดภาษาถิ่นของภาคนั้น ๆ ได้ แต่สำหรับภาษาใต้อยู่มาเป็น ๑๐ ปี ก็อาจจะพูด อาจจะฟังได้ตลอด แต่จะพูดให้ชัดเจนเหมือนคนใต้นั้นทำได้ยาก ภาษาใต้มีลักษณะพิเศษของคนใต้เองก็คือ พูดสั้น คำที่มี ๒

พยางค์ของภาษากลาง ภาษาใต้จะเหลือพยางค์เดียวถ้าเป็นคำ ๓ พยางค์ ก็เหลือเพียง ๒ พยางค์ อะไรทำนองนั้น ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการสื่อสารก็จะประหยัดได้มาก นอกจากนั้น ภาษาใต้ยังบ่งบอกถึงลักษณะของคนใต้ว่าเป็นคนคล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง ว่องไว พูดสั้นมีรูปแบบของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนใคร แต่ก็อย่างที่ผมเรียนแล้วในตอนต้นว่าภาคต่าง ๆ แม้แต่พูดด้วยคำเหมือนกันแต่สำเนียงอาจไม่เหมือนกัน ขอกล่าวซ้ำอีกครั้งถึงภาษาใต้นี้ว่าเป็นภาษาที่ไม่คล้ายคลึงกับภาษาใด ๆ เลย การละเล่นก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นจังหวะรวดเร็ว สั้น ๆ อย่างที่ภาคกลางเรียกว่า “มโนราห์” ทางภาคใต้เรียกสั้น ๆ ว่า “โนราห์” หรือการเล่นหนังตะลุง ซึ่งทางใต้เรียกหนัง “ลุง” เป็นการแสดงที่ใช้ภาษาพักษ์เป็นภาษาใต้ที่ค่อนข้างรวดเร็ว อันเป็นลักษณะของคนภาคใต้ เมื่อพูดถึงการละเล่นอยากจะพูดอะไรบางอย่าง ซึ่งอาจจะทำให้ ผู้ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์คัดค้าน หรือบางคนอาจไม่ทราบมาก่อนก็ได้ คือเรื่องโนราห์ของภาคใต้ซึ่งมีมาก่อนผมเกิดด้วยซ้ำไป เพราะผมเกิดมาก็ได้ดูโนราห์แล้ว ที่ผมนำเรื่องโนราห์มาพูด ก็เพราะว่าผมได้ไปชม เมื่อมีโอกาสได้กลับไปบ้าน ได้มีการจัดแสดงโนราห์ให้ดูและได้รับรู้ว่า ครูโนราห์ที่มีชื่อเสียงจริง ๆ ไม่ใครจะมีแล้ว คนแก่คนแก่ที่มีชื่อเสียงก็เสียชีวิตไป เข้าใจว่าแหล่งที่มีชื่อเสียงที่เหลืออยู่น่าจะเป็นวิทยาลัยครูสงขลากับวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการรำโนราห์และก็รู้จักซึ่งถึงความเป็นมาของโนราห์ถึงขั้นสามารถสอนคนอื่น ๆ ได้แต่มีสิ่งหนึ่งของเรื่องโนราห์ที่ทำให้ผมอดจะแปลกใจไม่ได้และไม่เชื่อว่าจะเป็นเช่นนั้น คือโนราห์สมัยนี้เวลาออกมารำ สวมถุงเท้าด้วย ดูแล้วค่อนข้างแปลก ผมไม่คิดว่าโนราห์สมัยก่อนจะสวมถุงเท้า โดยความจริงแล้วสมัยที่ผมเป็นเด็ก ๆ อย่างว่าแต่พวกรำ

โนราห์เลย พวกคนธรรมดาไม่ต้องเป็นชาวชนบทต่อให้เป็นคนที่อยู่ในเมืองอย่าง
ครอบครัวผม อย่างว่าแต่สวมถุงเท้าเลยบางครั้งไม่ได้สวมรองเท้าด้วยซ้ำไป เวลาไปไหน
ๆ ก็เดินด้วยเท้าเปล่า จนกระทั่งโตมากแล้วจึงเริ่มสวมถุงเท้าและรองเท้ากัน ผมจึงเห็นว่า
โนราห์ ซึ่งมีมาตั้งแต่ก่อนผมเกิดไม่น่าจะสวมถุงเท้าหมายความว่ารูปแบบดั้งเดิมที่
ถูกต้องน่าจะเป็นเช่นนั้น ผมได้ถามครูที่รำให้ดูว่าทำไมโนราห์สมัยนี้ต้องสวมถุงเท้า ครู
ก็ตอบเป็นภาษาอังกฤษว่าทำให้ Movement ดีขึ้น ผมก็ได้แต่ฟัง ไม่อยากจะต่อล้อต่อเถียง
แต่บอกเขาว่าโนราห์ขนานแท้และดั้งเดิมไม่น่าจะสวมถุงเท้า จึงเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติ
ทราบเป็นความรู้ และลองไปถามกรมศิลปากรด้วยว่ามีเหตุผลอย่างไรที่โนราห์สมัยนี้
สวมถุงเท้ากัน

ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก สำหรับภาคใต้ กล่าวคือพี่น้องที่อยู่ใน ๕ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล พี่น้องของ
เราส่วนมากที่อยู่ใน ๔ จังหวัดนี้ นับถือศาสนาอิสลาม และผมก็อดแปลกใจไม่ได้ว่าพวก
เรามักเรียกพี่น้องที่อยู่ใน ๔ จังหวัดภาคใต้หรือ ๕ จังหวัด คือรวมทั้งสงขลาด้วยแม้ว่า
สงขลามีจำนวนคนไทยที่นับถืออิสลามค่อนข้างน้อย เราจะเรียกพี่น้องประชาชน ๕
จังหวัดภาคใต้รวม ๆ กันว่า ไทยอิสลาม แต่ทำไมคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น เราไม่เรียก
เขาว่า ไทยคริสต์ ไทยฮินดู ไทยเต๋า หรือไทยพราหมณ์ แต่กลับเรียกไทยเฉย ๆ รวมทั้งคน
ไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่อยู่ในภาคอื่นๆ จะไม่ถูกเรียกว่าไทยอิสลามจะเรียกเฉพาะ
คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามใน ภาคใต้ ผมไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเรียกอย่างนั้นถ้าเรียก
เขาว่าคนไทยเหมือนอย่างกับคนไทยที่อยู่ภาคไหน ๆ ของประเทศเราว่า “ไทย” ก็น่าจะ
เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มากกว่าจะไปเรียกเขาว่าไทยอิสลาม อันที่จริงเขาเป็น
คนไทย มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนคนไทยทุกประการ เพียงแต่ว่าเขานับถือ
ศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองก็คือวัฒนธรรมไทยเหมือนกัน เพราะศาสนา
มิใช่เครื่องปิดกั้นของการดำรงวัฒนธรรมไทย เมื่อราวปลายเดือนกันยายนปีนี้ (พ.ศ.
๒๕๓๓) ประมาณวันที่ ๒๕ กันยายน หรือใกล้เคียงนั้น ที่จังหวัดปัตตานี คนไทยที่นับ
ถืออิสลามได้ประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญแบบศาสนาอิสลามถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯผม
ได้ชมจากรายการข่าวทางโทรทัศน์ และได้รับความรู้ว่าเป็นประเพณีที่สวยงามคล้าย ๆ
กับการบายศรีของภาคเหนือและภาคอีสาน แต่เขามีรูปแบบของเขาเอง ตามแบบของคน
ไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ผมคิดว่าจังหวัดอื่น ๆ นอกจากจังหวัดปัตตานี ก็คงมี

ประเพณีบายศรีสู่ขวัญอย่างที่ ๆ ได้เห็นได้ชมในโทรทัศน์ เพราะฉะนั้นผมจึงไม่ใคร่เห็นด้วยว่าเราไปเรียกเขาว่าคนไทยอิสลาม ทั้ง ๆ ที่เขาเป็นคนไทยเหมือนอย่างเราทุกอย่าง เพียงแต่นับถือศาสนาแตกต่างกันเท่านั้น จึงน่าจะได้นำไปช่วยกันคิดว่า การเรียกอย่างนั้นจะมีข้อ “ดี” ข้อ “เสีย” อะไรบ้างหรือว่าควรจะเรียกคนไทยเหล่านั้นว่าคนไทยเฉย ๆ หรือไม่ โดยไม่เอาศาสนาเข้ามาต่อท้าย เวลาเรียกคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น เราก็มิได้อาสาเข้ามาต่อท้ายคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นเลย

โดยสรุป กล่าวได้ว่า ภาษาถิ่นเป็นวัฒนธรรมของเราที่ล้ำค่ายิ่ง พึงสงวนและดำรงรักษาไว้ให้คงรูปเดิมอย่างสมบูรณ์ เป็นหลักเป็นฐานจะได้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ผมใคร่ขอเชิญบรรดาท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่ได้กรุณาร่วมในวันนี้ ดูเรื่องของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนไทย ที่จริงเป็นเรื่องสั้นและง่ายมากเพราะคนไทยทุกคนรู้จักวิธีรับประทานอาหารของเราเป็นอย่างดี กล่าวคือ การรับประทานอาหารของคนไทยใช้การนั่งล้อมวงกันโดยมีอาหารอยู่ตรงกลางในอติตใช้มือเปิบรับประทานแต่ในปัจจุบันพัฒนามาเป็นการใช้ช้อน ในสมัยก่อนจะนั่งกับพื้น แต่ในสมัยนี้นั่งโต๊ะ โดยที่นั่งรับประทานอาหารรวม ๆ กัน หมายความว่ากับข้าวต่าง ๆ หลาย ๆ ชนิดจะวางอยู่ตรงกลางเราจะตักกับข้าว แล้วนำไปใส่จานข้าว ของแต่ละท่านแล้วจึงรับประทานกัน ขอเรียนว่าที่ผมนำเรื่องนี้มาพูด เพราะปัจจุบันนี้ร้านอาหารไทย โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ ๆ หลายแห่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่มีร้านอาหารไทย ที่มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ร้านอาหารไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก อันที่จริงบางร้านก็มีใช่เป็นร้านไทยโดยแท้จริง มิได้ดำเนินการโดยคนไทย แต่เป็นคนลาวบ้าง คนเวียดนามบ้าง แต่ก็ยังใช้ชื่อว่าร้านไทยจึงเป็นเรื่องน่ายินดีว่า อาหารไทยได้แพร่หลายไปยังต่างประเทศ มีอยู่สิ่งหนึ่งครับท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ที่ผมอยากจะหยิบยกขึ้นมากล่าวคือ ในการบริการอาหารไทยให้กับผู้มาอุดหนุน โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ ๆ หรือร้านอาหารไทยในต่างประเทศ มักจะใช้วิธีบริการอาหารไทย โดยการยกมาทีละอย่าง ไม่เหมือนกับที่เรารับประทานตามบ้าน โดยเฉพาะบ้านในชนบท ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา ดังนั้นจึงมีชาวต่างประเทศบางคนบ่นว่าอาหารไทยเผ็ด แน่นนอนเพราะได้รับประทานแต่ต้มยำปลา ๆ หรือว่าแกงเผ็ดปลา ๆ ก็ต้องเผ็ด เพราะอาหารไทยต้องรับประทานพร้อมกับข้าว จึงจะถือว่าเป็นวิธปฏิบัติที่ถูกต้อง แต่ในการบริการอาหารไทย

ให้กับชาวต่างประเทศ เรามักจะใช้การบริการแบบอาหารฝรั่ง นอกจากจะสะดวกในการบริการแล้วพ่อครัวยังปรุงรสอาหาร ให้เหมาะกับชาวต่างประเทศได้รับประทานด้วย ทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า วิธีรับประทานอาหารก็ดี รสอาหารก็ดี เป็นไปอย่างที่ขายตามโรงแรมใหญ่ๆ ทั้งๆ ที่จริงมิได้เป็นอย่างนั้น อาหารของประเทศในเอเชียอื่นๆ เช่น อาหารจีนเขาก็บริการอย่างจีน อาหารญี่ปุ่นเขาก็บริการอย่างญี่ปุ่น ทำให้รู้สึกว่าเขารักษาวรรณธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์มากกว่าของเรา เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องน่าสนใจเรื่องหนึ่ง จึงได้นำมาเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าเราน่าจะคิดหาวิธีทั้งการบริการอาหารไทย ที่ส่อถึงวัฒนธรรมไทย รวมทั้งเรื่องการรับประทานอาหาร ชนิดอาหาร รสชาติของอาหารที่เป็นของไทยจริงๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ก็น่าจะเป็นการรักษาวรรณธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างหนึ่ง

เรื่องที่ผมจะพูดต่อไปนี้อีกเรื่องหนึ่ง ก็น่าสนใจพอสมควร ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะรู้จัก “วันวาเลนไทน์” บางท่านอาจจะเคยทดลองมาด้วยตนเองแล้วด้วยซ้ำไป วันวาเลนไทน์มิใช่วันสำคัญอะไร เป็นเพียงการเล่าต่อ ๆ กันมาเท่านั้นเอง ฝรั่งเขาทดลองกัน คนไทยเราก็ตลองกันจนจะกลายเป็นประเพณีไปเสียแล้ว มีการส่งบัตรถึงกัน และกัน ผมมั่นใจว่า วันวาเลนไทน์ ไม่ใช่ประเพณีหรือวัฒนธรรมของเรา เราจึงไม่น่าจะเสียสละกันในวันนั้นเลย จึงใคร่ขอปรึกษาว่า เราจะทำกันอย่างไรถึงจะถูกต้องไม่ปะปนกัน ท่านผู้มีเกียรติอาจจะจำได้ว่า เมื่อ ๔-๕ ปีมาแล้วสมเด็จพระเทพรัตนฯ เคยทรงชักชวนให้คนไทยได้ส่งความรัก และระลึกถึงกันในวันวิสาขบูชาถึงกับทรงออกแบบบัตร และทรงนิพนธ์คำกลอน คำอวยพร ด้วยพระองค์เอง ทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่ความคิดริเริ่มของทูลกระหม่อมอาจารย์ไม่ติดตลาดและสร้างชาไปจนแทบจะไม่เหลือแล้ว เรามาช่วยกันดีไหมครับ ช่วยกันสนองความตั้งใจพระทัยของสมเด็จพระเทพรัตนฯ กันให้แพร่หลาย วันวิสาขบูชามีความสำคัญมากอยู่ มาช่วยกันปฏิบัติเพื่อสร้างประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นในชาติของเรา

เรื่องต่อไปนี้ ก็น่าสนใจไม่น้อย คือเรื่องความเชื่อถือที่ไม่น่าจะเชื่อถือ เรื่องนี้มักจะเกิดในชนบทในหมู่พี่น้องที่ค่อนข้างจะได้รับการศึกษาน้อยและยากจน ท่านผู้มีเกียรติคงจะเคยเห็นและเคยอ่านในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่ในโทรทัศน์ก็เคยนำมาออกอากาศ ชาวบ้านไปขูดฝนต้นไม้ (ซึ่งคิดว่าศักดิ์สิทธิ์) เพื่อขอหวย หมูคลอดลูกออกมามีขาห้าขาถือว่าเป็นโชคเป็นลาภอะไรเหล่านี้ เป็นต้น ถ้าเราเคร่งครัดกับคำนิยาม

ว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของหมู่คณะ ก็อาจจะตีความว่า การประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นเป็นวัฒนธรรมก็ได้ แต่เราจะต้องไม่ตีความเช่นนั้น เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบ คือพี่น้องที่ยากจนของเราในทางตรงกันข้าม เราจะต้องเข้าใจและเห็นใจ และช่วยกันหาทางช่วยเหลือ แนะนำให้การศึกษาทำความเข้าใจ ว่าการทำเช่นนั้นไม่มีประโยชน์เลยมีแต่จะยากจนลงอีก หนังสือพิมพ์น่าจะเสนอข่าวเช่นนี้ โทรทัศน์น่าจะไม่นำมาออกอากาศหาทางให้ความรู้ชี้ให้เห็นเหตุผล เห็นโทษอย่างชัดเจน เพื่อพี่น้องของเราจะได้เชื่อและเลิกกระทำจะได้นำเงินซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว นำเวลาและโอกาส นำร่างกาย และจิตใจไปประกอบกิจกรรมอื่นที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง ครอบครัวและบุตรหลานต่อไป

นอกจากเรื่องที่ผมยกมาแล้วแล้ว ความจริงยังมีเรื่องที่คล้าย ๆ กัน ทำนองนี้อีกหลายเรื่อง ที่ทำให้คนไทยบางส่วนหลงเชื่อผิด ๆ อยู่เสมอ เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งการรณรงค์รักษาและสืบสาน วัฒนธรรมไทย ให้บริสุทธิ์ สะอาดนั้น หากหน่วยและองค์กรต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ผมเองก็อยากจะช่วย แต่ทำอะไรไม่ได้มากไปกว่า ขอร้องและวิงวอน

ท่านผู้มีเกียรติครับ อีก ๒-๓ วันก็จะถึงปี ๒๕๓๘ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจะเริ่มใช้คำขวัญว่า **“ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้”** ฟังดูแล้วน่าสนับสนุนมากเพราะ “วินัย” เป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ เราต้องยอมรับกันว่าความจริงคนไทยมีวินัยดีในบางเรื่อง และมีวินัยน้อยในบางเรื่อง บ้านเมืองเราถึงไม่ค่อยสะอาด การจราจรจึงค่อนข้างจะติดขัด นัดกับใครก็ไม่เห็นความสำคัญของการรักษาเวลา จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องอบรมบ่มนิสัย ให้คนไทยได้เห็นความจำเป็น และความสำคัญของการมีวินัยให้มากขึ้นประพฤติปฏิบัติให้ดีขึ้น

ผมคิดว่า คำขวัญของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ดำรงขึ้นจะดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าจะเพิ่มคำขวัญเข้าไปอีกประโยคหนึ่งว่า **“การมีน้ำใจคือไทยแท้”** ท่านผู้มีเกียรติคงจะภูมิใจในตนเอง ที่เกิดมาเป็นคนไทย ที่มีน้ำใจประเสริฐ คนไทยรู้จักสามัคคี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อภัยให้กันและกัน เห็นอกเห็นใจกันเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่อบรมสั่งสอนได้ แต่สิ่งเหล่านี้อยู่ในสายเลือดของคนไทยตั้งแต่เกิดมา บริษัทการบินไทยของเรา อาจจะไม่ใช่บริษัทการบินที่ดีที่สุดในโลก แต่การบริการของเราถือได้ว่าเป็นหนึ่ง เพราะเราบริการด้วยน้ำใจของเราแบบไทยที่ไม่มีชาติใด

ในโลกเลียนแบบได้ จึงเชื่อได้ว่า การมีน้ำใจของเราจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม ได้มากที่สุดทีเดียว

เรื่องที่ผลกล่าวมานี้ จะเรียกว่า “วัฒนธรรมทางใจ” ก็น่าจะได้

มีอีกเรื่องหนึ่ง สำคัญที่สุดที่ผมขอพระราชทานอัญเชิญมากล่าว ณ ที่นี้ คือ การที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรง ปฏิบัติอยู่เสมอตลอดมาจนทุกวันนี้ คือ ทรงช่วยดำรงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญในการใช้ภาษาสื่อ ความหมายความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“วิธีที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ต้องอาศัยสิ่งที่สำคัญ อย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งความรู้ก็ต้องใช้ภาษา การนำความรู้ไปใช้ก็ต้องใช้ภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ ปฏิบัติการใดก็ต้องออกคำสั่ง เป็นต้น ในปัจจุบันปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือย และไม่ตรงตามความหมายอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งการออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขระ วิธีถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ภาษาของเราก็มีแต่ทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เอง เป็นสิ่งอันประเสริฐสุดอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคนจึงมีหน้าที่ รักษาไว้

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังทรงช่วยเหลือและทรงแนะ แนวทางการครองชีพแบบไทยแก่ราษฎรของพระองค์ท่านเสมอมาโดยตลอด มิได้ทรง ออกรื้อต่อความเหน็ดเหนื่อย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระราชทานศูนย์ศิลปาชีพแก่ราษฎร ทุกภาคของประเทศเพื่อศึกษาและประกอบอาชีพต่าง ๆ อันเป็นวัฒนธรรมไทยตั้งแต่ โบราณ เช่นการ ฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้าไหมและมัดหมี่ การทำเครื่องถม เป็นต้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่สุดมิได้

ท่านผู้มีเกียรติครับ การดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่คนไทย ทุกคนต้องสำนึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ที่ต้องร่วมมือร่วม ใจกันทำ เพราะวัฒนธรรมของเราเป็นสิ่งสวยงามน่าหวงแหน และน่าทะนุถนอม เป็นยิ่งนัก ผมมีความคิดเห็นว่า การที่จะปลูกจิตสำนึกให้คนไทยได้รำลึกถึงเรื่องนี้ให้ทั่วถึงกันทั่วประเทศ จำเป็นต้องมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องกันโดยตลอด มิใช่เพียงแค่จะ กระทำกันเป็นปี ๆ แล้วหยุดไป เราเคยได้บทเรียนมาพอสมควรแล้วว่าวัฒนธรรม ต่างชาติได้แพร่เข้ามาในบ้านเมืองของเราหลายอย่างและหลายทิศทาง เพราะฉะนั้นถ้า

เราไม่พยายามปลูกสำนึกให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนของเราได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ก็คงจะเป็นเรื่องที่น่าห่วง ไม่ได้หมายความว่า วัฒนธรรมต่างประเทศไม่ดี ไม่ควรรับ ในทางตรงกันข้าม วัฒนธรรมของทุกชาติเป็นเรื่องที่น่าสนใจทั้งสิ้น แต่การรับก็เป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องไตร่ตรองให้อ่องแท้ถึงความสมควรและไม่สมควร ผมคิดว่าวิธีหนึ่งที่จะปลูกจิตสำนึกให้เราดำรง และรักษา วัฒนธรรมไทยของเราเอาไว้ให้ได้ คือชี้ให้คนไทยทุกคนเห็นว่า การที่เราเกิดมาในแผ่นดินของเรา แผ่นดินไทยนี้มันเป็นแผ่นดินที่มีบุญคุณมหาศาลต่อเรา เรามีหน้าที่จะต้องทดแทนบุญคุณแผ่นดินที่เราอาศัยเกิดมา วิธีทดแทนบุญคุณแผ่นดินก็คือการมุ่งมั่น แน่วแน่ในการทำดีเพื่อประโยชน์ของแผ่นดินการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทย เป็นการกระทำความดีให้ปรากฏแก่แผ่นดินวิธีหนึ่ง เป็นสิ่งที่ถูกที่ควรกระทำอย่างยิ่ง จึงขอเรียนฝากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ณ ที่นี้ ถ้าท่านกรุณาเห็นด้วยกับผม ผมมั่นใจว่าการรักษาวัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่อย่างบริสุทธิ์ สะอาดและสืบสานต่อไปจะไม่ใช่ว่าเรื่องยุ่งยากเลย กลับจะรู้สึกรื่นรมย์ เบิกบาน และชื่นใจในการกระทำของเราที่จะนำไปสู่ความรักความหวงแหน ใฝ่หา ผูกพัน อาหาร ในวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ศักดิ์สิทธิ์และยิ่งใหญ่ของชาติของเราไม่มีวันที่ใครจะมาทำลายให้ดับสูญไปได้

ผมขอเรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า คนไทยเราเกิดมาในแผ่นดินนี้ มีหน้าที่ต้องทำความดีเพื่อทดแทนบุญคุณแผ่นดิน และพวกเราคนไทยจะต้องยึดมั่นเสมอ และระลึกสำนึกอยู่ตลอดไปว่า การรักษาวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเราคือ การรักษาชาติ

สุดท้ายผมขอขอบคุณ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่กรุณาให้ความร่วมมือในการแสดงปาฐกถาที่ผมได้มาจากระสบการณ์ในวันนี้ หวังว่าการพูดของผมจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายบ้างตามสมควร

ขอบพระคุณและสวัสดิ์
